

AK-101

April-2025

B.Ed., Sem.-II

B-105 : Social Science Content cum Method

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (A) શૈક્ષણિક સાધનોના પ્રકાર જણાવી તેની ચર્ચા કરો.
(B) નકશા એટલે શું ? નકશાના લક્ષણો વિશે સમજાવો.

અથવા

- (A) પૃથ્વીના ગોળાનું મહત્ત્વ જણાવી તેના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
(B) નીચેનામાંથી ગમે તે બે ના શૈક્ષણિક ઉપયોગ જણાવી તેની મર્યાદાઓ જણાવો :
(a) વર્તમાનપત્રો (b) સામયિકો (c) ફિલ્મસ્ટ્રીપ પ્રોજેક્ટર

2. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (A) આધાર પદ્ધતિ એટલે શું ? આધારનું વર્ગીકરણ કરી, આધાર પદ્ધતિનું મહત્ત્વ દર્શાવો.
(B) પ્રવાસ પદ્ધતિ એટલે શું ? તમે એક શિક્ષક તરીકે પ્રવાસ પદ્ધતિનો વર્ગખંડમાં વિનિયોગ કેવી રીતે કરશો તેની વિગતે ચર્ચા કરો.

અથવા

- (A) પ્રોજેક્ટ કાર્યની વ્યાખ્યાઓ આપી તેના સિદ્ધાંતો જણાવો.
(B) કથન ચર્ચા પદ્ધતિ એટલે શું ? તેના લાભ સમજાવો.

3. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (A) કુદરતી પ્રદેશ પદ્ધતિ અને સહકારી અધ્યાપન પદ્ધતિ એટલે શું ? તેનો અર્થ સમજાવી તેનું મહત્ત્વ સમજાવો.
(B) જૂથ ચર્ચા પદ્ધતિનો વર્ગખંડમાં તમે કેવી રીતે ઉપયોગ કરશો તેની વિગતે ચર્ચા કરો.

અથવા

- (A) આગમન-નિગમન પદ્ધતિ એટલે શું ? તેને સહઉદાહરણ સમજાવી કાયદા અને ગેરકાયદા જણાવો.
(B) જૂથ ચર્ચા પદ્ધતિનો અર્થ અને સ્વરૂપ જણાવી, તેના મહત્ત્વની ચર્ચા કરો.

4. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો :

14

(A) લોકશાહીમાં લોકમતનું મહત્ત્વ જણાવી લોકમતના માધ્યમોની ચર્ચા કરો.

(B) ભારતમાં વન્યજીવોના સંરક્ષણ માટે કયા ઉપાયો હાથ ધરવામાં આવ્યા છે ? તેની વિગતે ચર્ચા કરો.

અથવા

(A) ગ્રાહક સુરક્ષા એટલે શું ? તે જણાવી તેના અધિકારો, ફરજો અને ઉપાયો જણાવો.

(B) ઉદ્યોગોનું મહત્ત્વ જણાવી ભારતના સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગ વિશે જણાવો.

5. નીચેના બાર પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો :

14

(1) કાન્હા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન કયા રાજ્યમાં આવેલું છે ?

(2) ગ્રાહકના શોષણ માટેના જવાબદાર પરિબલો કયા-કયા છે ?

(3) પૃથ્વીના ગોળાનું મહત્ત્વ દર્શાવતા કોઈપણ ચાર મુદ્દા લખો.

(4) અભયારણ્યો અને રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનો સમજાવો.

(5) ગુજરાતના કાગળ ઉદ્યોગના ચાર કેન્દ્રો જણાવો.

(6) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિના પ્રકારો જણાવો.

(7) કુદરતી પ્રદેશ પદ્ધતિની બે મર્યાદાઓ જણાવો.

(8) વર્ગખંડમાં સ્માર્ટ બોર્ડનો ઉપયોગ જણાવો.

(9) સમયરેખા તૈયાર કરતી વખતે તમે કઈ-કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખશો ?

(10) ભારતના સમુદ્રકિનારે અને અન્ય જળવિસ્તારોમાં કઈ-કઈ જીવસૃષ્ટિ જોવા મળે છે ?

(11) આધાર પદ્ધતિમાં કયા-કયા દસ્તાવેજી સાહિત્યનો આધાર લેવામાં આવે છે ?

(12) સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સિક્કાઓનું મહત્ત્વ ટૂંકમાં જણાવો.

Seat No. : _____

AK-101

April-2025

B.Ed., Sem.-II

B-105 : Social Science Content cum Method

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Answer any **one** of the following question sets : 14

- (A) Discuss the type of educational tools.
- (B) What is a map ? Explain the features of the map.

OR

- (A) Explain the importance of the earth's sphere and discuss its types.
- (B) State the educational uses of any two of the following and state their limitations :
 - (a) Newspapers
 - (b) Magazines
 - (c) Filmstrip projector

2. Answer any **one** of the following question sets : 14

- (A) What is the Source Method ? Classify Source. Explain the importance of Source Method.
- (B) What is the Travel Method ? Discuss in detail how you, as a teacher, will use the Travel Method in the classroom.

OR

- (A) Define project work and explain its principles.
- (B) What is narrative discussion method ? Explain its benefits.

3. Answer any **one** of the following question sets : 14

- (A) What is the natural area method and cooperative teaching method ? Explain its meaning and its importance.
- (B) Discuss in detail how you will use the group discussion method in the classroom.

OR

- (A) What is the arrival-departure method ? Explain it with examples and state its advantages and disadvantages.
- (B) Explain the meaning and nature of group discussion method. Discuss its importance.

4. Answer any **one** of the following question sets: **14**
- (A) Explain the importance of public opinion in democracy and discuss the means of public opinion.
- (B) What measures have been taken for the conservation of wildlife in India ? Discuss it in detail.

OR

- (A) What is consumer protection ? Explain it and mention its rights, duties and remedies.
- (B) Explain the importance of industries and tell about the cotton textile industry of India.
5. Answer any **seven** of the following twelve questions in short : **14**
- (1) In which state is Kanha National Park located ?
- (2) What are the factors responsible for consumer exploitation ?
- (3) Write any four points showing the importance of the earth's sphere.
- (4) Explain sanctuaries and national parks.
- (5) State four centers of Gujarat's paper industry.
- (6) State the type of project method.
- (7) State the two limitations of the natural region method.
- (8) State the use of smart board in the classroom.
- (9) What things will you keep in mind while preparing a timeline ?
- (10) What are the organisms found in the Indian coast and other water bodies ?
- (11) What documentary literature is used in the Source method ?
- (12) Briefly explain the importance of coins in social science education.
-